

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

628.1

Hely

Idő

"1909"

Személy

Szerző

Cím Budapesti vízvezeték

Forrás:

Budapesti hírlap

Bp.

1909. 11/20

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A budapesti vízvezeték.

A vízvezetéki igazgató lemondásával kapcsolatban újra napirendre került a budapesti vízvezeték ügye. Ez természetes is, mert a vízmű a fővárosnak eddig legnagyobb üzeme. Sok viszontagság után belügyminiszteri parancsszóra fogtak a káposztásme-gyeri vízmű megépítéséhez és a munkát szerencsésen be is fejezték. A főváros vízműveibe ezideig kerek-számban 42 és fél millió koronát fektetett be. Igen tekintélyes összeg, a mely maga is megérdemli, hogy az illetékes tényezők a vízvezetékkel behatób-ban foglalkozzanak, de még inkább megköveteli ezt a víznek, mint legelsőrendű szükségleti cikknek, a ter-mészete.

A vízmű 1898 telén ihatatlan, piszkos vizet szolgáltatott, s a közgyűlés akkor állandó vízve-zeteki bizottságot küldött ki. Egyideig ez a bizottság törődött is a dologgal, de később ez is elvetette a vízvezeték gondját és a bizottság, a melynek minden hónapban üléseznie kellene, körülbelül másfél-két év óta egyetlen ülést sem tartott. Pedig szükség van a nagyobb gondozásra, mert a vízmű állapota komoly veszedelemmel fenyegeti a főváros vízszük-ségletének az ellátását, a város háztartását és a kö-zönség adófizető képességét.

Budapesten mindig aránytalanul nagy volt a vízfogyasztás. Mindig többet fogyasztottunk, mint a mennyit a város lakosságának természetes szükség-leével megokolni lehet. A vízvezetéki igazgató maga is figyelmeztette a hatóságot arra, hogy a budapesti fogyasztás abnormis, hogy aránylag Budapest nyáron kétszer annyi vizet fogyaszt, mint Berlin,

téli háromszor annyit. Ez a nagy fogyasztás ál-landó természetű volt és a fogyasztás növekedése megfelelt a főváros természetes fejlődésének. Az 1897—1905. években a vízfogyasztás, meglehetősen állandó volt és 48—55 millió köbméter között vál-takozott. A vízfogyasztásnak ez az állandósága tá-masztotta azt a gondolatot a vízvezetéki igazgatóban, hogy a nagy vízfogyasztásnak oka csak a rossz há-zivezeték lehet és 1904-ben tett jelentésében azt ál-totta, hogy a házifűtőszerek rendkívül silány l-lapotából kifolyólag az elfogyasztott víznek leg-lább is egyharmada, vagyis évenként kereken 16 és el millió köbméter víz vész el minden haszon nél-ül. 1905-től, illetőleg 1906 áprilistól azonban a víz-ogyasztásnak átlagossága megszűnt és minden lát-ató ok nélkül a fogyasztás sehoh a világon nem ta-asztalt mértékben állandóan növekszik.

1905-ben 55 millió, 1906-ban 57 millió, 1907-

ben 62 millió és 1908-ban már 67 és fél millió köb-méter víz fogyott el, noha köztudomásu, hogy éppen ebben az időben volt legnagyobb az építőpangás és a főváros fejlődése a legnagyobb mértékben stagnált. A fogyasztásnak ez az abnormis emelkedése meg-döntötte azt a véleményét, hogy a silány házi vezeték az oka a nagy fogyasztásnak, mert kétségtelen, hogy a házivezeték Budapesten semmivel sem rosszabb 1908-ban, mint volt 1905-ben, hogy a silány vezeté-keken nem fogyhatott el több víz tavaly, mint 1905-ben. A fogyasztás növekedése 1905-höz arányitva volt 1906-ban 4, 1907-ben 12 és fél, 1908-ban 22 és fél százalék. Ezzel szemben a jövedelem másfél, hét és nyolc százalékkal emelkedett. 1908-ban 12,469.515 köbméter vízzel fogyott el több, mint 1905-ben. A három-négyszázezer lakóju külföldi városok összes fogyasztása sem nagyobb 12 millió köbméternél. Ez a

víz-tömeg csaknem háromszor annyi, mint a csorbai tónak az összes vize.

A tizenkét és fél millió köbméter fogyasztás-emelkedéssel szemben a levétel 1908-ban mindössze 595.623 koronával volt több, mint 1905-ben, vagyis a különbség minden köbméterért a város csak 3.17 fillért kapott, noha a víz önköltségi ára ennek a két-szerese. Tömegtermelésnél az lenne a természetes, hogy az emelkedő fogyasztás csaknem teljes összeg-ben emelje a jövedelmet, mert a termelési költséget aránytalanul kis mértékben terheli, a legnagyobb ter-het, az amortizációt pedig semmivel sem.

A víz önköltségi ára a vízvezetéki igazgató ki-mutatása szerint köbméterenként 7.15 fillér. 1905-ben a város a 16 filléres egységár mellett valóságban ka-pott minden köbméterért 8.69 fillért. A termelés nö-vekedésének arányában ennek az összegnek természet-szerűleg emelkednie kellene, azonban 1908-ban a vá-ros minden köbméter vízért csak 7.67 fillért kapott. Tehát csaknem megközelelti már az önköltségi árat. Maga ez az 1.02 filléres differencia 810.898 koronát tesz ki. Ezek az adatok kétségtelenné teszik, hogy az abnormis vízfogyasztásnak valami természet-ellenes oka van, hogy ezt a víztömeget senki meg nem fizeti és az a házivezetékekben el nem folyhat. Hogy a vízvezetékben valami nagy bajnak kell lennie, kétségtelenül megállapítható abból is, hogy például a több mint két millió lakossal bíró Berlinnek a víz-fogyasztása 1907-ben 67,940.000 köbméter volt, Bu-dapesten pedig tavaly 67,574.865 köbméter. Buda-pestnek a fogyasztása tehát ugyanannyi, mint a há-romszor akkora Berliné. Berlinben a víz egységára 18 fillér, Budapesten 16 fillér és Berlin bevétele volt 11,620.564 korona, Budapesté pedig 5,184.050 ko-rona. Vagyis, ugyanazért a vízmennyiségért 2 filléres különbség mellett, a mi a teljes 67 millió köb-

méter fogyasztásnál 1,340.000 koronát tesz ki, Berlin városa hat és fél millió koronával vett be többet, mint Budapest. Nem érdektelen az sem, hogy Berlin naponként és fejenként 86 liter vizet fogyaszt, Budapesten pedig az idén januárban, tehát téli hónapban minden lélekre naponként 220 liter vízfogyasztás jutott. Egy ötagu családnak tehát naponként tizenegy hektoliter vizet kellett volna fogyasztania.

Nem okolja meg ezt az abnormis fogyasztásemelkedést az időjárás sem; mert szinte meglepő, hogy a fogyasztás emelkedése csaknem kizárólag a téli hónapokra szorítkozik, a mikor nem öntözik az utcákat, sem a kerteket és az időjárás a fogyasztással semmiféle összefüggésben nincsen. Minden évben július és augusztus hónapban a legkisebb a fogyasztás emelkedésének arányszáma. 1906-ban a harmadik negyedben, vagyis július, augusztus és szeptemberben a fogyasztás emelkedése 1.58% volt, a negyedik negyedben, vagyis október, november és decemberben 8.11%, 1907-ben a harmadik negyedben 9.34%, a téli negyedik negyedben 19.81%. Tavaly pedig a nyári harmadik negyedben 17.6, a téli negyedik negyedben 29.36% volt a fogyasztás emelkedése. Tavaly júliusban 23, augusztusban 8, szeptemberben 21, októberben 29, novemberben 30 és decemberben 31%-kal emelkedett a vízfogyasztás. Bizonyosságul annak, hogy az utcaöntözés és a közönségnek annyi-

szor fölrótt behűtés nincsen összefüggésben a vízfogyasztás emelkedésével.

Ha ez a fogyasztásemelkedés tovább tart, s az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a vízvezetéki igazgatóságnak nincsen módjában megakadályozni, talán már az idén, de legkésőbb a jövő évben a bevétel az önköltségi ár alá süllyed, mert köztudomásu, hogy újabb 14 millió koronát akarnak befektetni a vízműbe, a minek az amortizációja egy fillérnél valamivel nagyobb összeggel emeli az önköltségi árat. A kibővítés után tehát az önköltségi ár meghaladja a nyolc fillért, a bevétel pedig nyolc fillér alatt marad. Ennek természetes következménye, hogy újra bekövetkezik az 1902. év előtti állapot, a mikor a vízvezeték még a befektetett tőke kamatát sem tudta fedezni, és újra fölemelik a víz árát. Pedig már ma is többet fizet a közönség, mint a mennyit elfogyaszt. A vízmérő órákkal tett kísérletek azt bizonyították, hogy a közönség átlányban a valóságos fogyasztásnál 4—73 százalékkal többet fizet. Maga a vízvezetéki igazgatóság konstataulta ezt, sőt megállapította azt is, hogy például a Tisztviselő-telepen végzett kísérlet szerint 21 ingatlan, a mely átlány szerint 2881 koronát fizetett, a valóságban csak 925 korona értékű vizet fogyasztott. Még jobban kitűnik ez, ha azt látjuk, hogy a vízmérő órával való fogyasztás összes bevétele 1907 február 1-től 1908 január 31-ig

2,052.028 korona volt, a minden kedvezményt figyelmen kívül hagyunk, vagyis a fogyasztott víz minden köbméterét a teljes 16 fillérrel számítjuk, a város 2,642.598 koronát kapott volna. Ezzel szemben, a vízmérővel felszerelt helyiségek, a 162 gyár vízdíján kívül is, a vízdíjszabályzat szerint átlányban 4,945.977 korona vízdíjat fizettek volna. Vagyis átlányban több mint még egyszer annyit kellett volna fizetniök, mint a mennyi vizet valósággal elfogyasztottak.

Hogy mi az oka ennek a természetellenes állapotnak, senki sem tudja. A vízvezetéki igazgatóság tudomásunk szerint, kutatta az okát, de nem tudott rájönni. Szakemberek állítása szerint a telepen való mérésben lehet csak a hiba, vagyis hogy a telep nem küld be annyi vizet, mint a mennyit kimutat. Mások szerint azonban a vízmérőóra okozza ezt az aránytalanul nagy és meg nem fizetett vízfogyasztást, mert állítólag a vízmérőórát meg tudják állítani, a nélkül, hogy az ellenőrzésnél konstatálni lehetne. Bizonyos, hogy egy gépész illetékes helyen ajánlatot is tett, hogy 200 koronáért megmutatja, hogyan lehet a vízmérőórát megállítani és a mellett a vezeték szabadon adja a vizet. A gépészt azonban azzal küldték el, hogy a tudomány mai álláspontja szerint a vízmérőórát nem lehet megállítani. Ezt a véleményt látszik igazolni az is, hogy a vízfogyasztásnak ez a nagyarányu emelkedése azóta tapasztalható, a mióta az új szabályzat alapján a vízmérő órák föllállítását teljes erővel forszírozzák.

Bármi legyen az oka az abnormis és a világ egyetlen városában sem tapasztalt nagy fogyasztásemelkedésnek, azt okvetetlenül ki kell kutatni, meg kell akadályozni, különben hamarosan eljutunk a vízvezeték teljes csődjéhez. Kajlinger Mihály hirtelen távozása kétségkívül megnehezíti ennek a kikutatását, noha valószínű, hogy ebben a tekintetben Kajlinger később is készséggel fog a főváros rendelkezésére állani, mert noha Wein János volt a megalapítója a káposztásmegyeri vízműnek, a kivitel és végrehajtás Kajlinger nevéhez fűződik és neki sem lehet közömbös a vízvezeték jövő sorsa. Meg kell állítania a városnak ezt a rettenetes túlfogyasztást, mielőtt a 4 milliót befekteti, mert a vízvezetéki igazgatóság 900. július hónapjában tett jelentésében elmondja, hogy a szentendrei sziget felső csúcsa és Budapest öztől fellelhető folyamszakasz balparti ágának legizdusabb és igen tekintélyes részét már lefoglaltuk, jobban sem remélhetünk az ujlaki rendkívül szerencsés alakuláshoz hasonlót fellelhetni és ezért minden további építkezés a vizet drágítani fogja s a ívolabb fekvő részek bekapcsolása a jelenlegi előállási árat a kétszeresére is emelheti. A víz drágulása pedig, mondja a jelentés, az adózás rohamos növekedését fogja maga után vonni.

Ezt a hatóságnak minden körülmények között meg kell akadályoznia és az erre törekvő munkából Kajlinger Mihály, a vízmű megépítője, semmiféle lemondással ki nem vonhatja magát.

OZO ujságcikk

	Tárgy
	Hely
	Idő
	Személy
	Helyszám
(Köt. v. füz.)	